

CZŁOWIEK SUKCESU

Strategie sukcesu. Badanie wyborów edukacyjno-zawodowych absolwentów szkół z terenu aglomeracji poznańskiej

**Streszczenie raportu
Materiały konferencyjne**

Spis treści

Wprowadzenie do problematyki raportu	4
Czym jest i czym nie jest sukces zawodowy w odniesieniu do przeprowadzonych badań?	5
Historia 1: Andrzej Ciborek	6
Recepta na sukces	12
Historia 2: Sebastian Nowak	16
Uwarunkowania indywidualne i społeczne decyzji edukacyjnych	20
Historia 3: Mikołaj Zieliński	24
Uwarunkowania indywidualne i społeczne decyzji zawodowych	28
Czym jest sukces?	32
Sukces na rynku pracy – wskazówki dla Uczniów	36

Wprowadzenie do problematyki raportu

Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (OGiRPAP CDZdM) rokrocznie realizuje projekty badawcze i analityczne poświęcone relacjom na styku edukacji i biznesu. Działania te mają na celu zarówno opis bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej, jak i zmian, które na tym rynku – tych rynkach mogą się pojawić.

Badanie „Strategie sukcesu. Ścieżki edukacyjno-zawodowe absolwentów szkół średnich z terenu aglomeracji poznańskiej” stanowi innowacyjne w skali dotychczasowej działalności OGiRPAP CDZdM podejście do omówienia problematyki korelacji pomiędzy karierą edukacyjną i karierą zawodową, które ma przybliżyć młodym (i nie tylko) mieszkańcom aglomeracji poznańskiej różne możliwe, a przede wszystkim przetestowane w praktyce scenariusze przechodzenia pomiędzy etapem edukacji szkolnej i życiem zawodowym.

Celem głównym raportu jest zestawienie, analiza i udostępnienie wiedzy na temat ścieżek edukacyjno-zawodowych absolwentów szkół średnich z terenu aglomeracji poznańskiej. Raport skierowany jest przede wszystkim do ludzi młodych, stających przed podjęciem decyzji związanych ze ścieżką edukacji lub pierwszych decyzji w życiu zawodowym.

Poznań, nie bez przyczyny, uważany jest za miasto ludzi przedsiębiorczych i dlatego w ramach badań 2018 postanowiliśmy opowiedzieć ich historie. Tytułowe strategie sukcesu nawiązują do 20 monograficznych narracji karier edukacyjno-zawodowych zawartych w raporcie.

Na raport składają się także dane przekrojowe dotyczące bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej w aglomeracji poznańskiej oraz zestawienia informacji uzyskanych od respondentów biorących udział w badaniu. Pozyskane wnioski i historie o ludziach sukcesu zostały uzupełnione o praktyczne informacje dotyczące poruszania się na rynku edukacyjnym i rynku pracy. Raport rozpoczyna się od diagnozy poczynionych na jego potrzeby badań. „Sukces na rynku pracy..” stanowi esencję głównych ustaleń płynących z badań. Dalsze części raportu to przeplatające się indywidualne historie respondentów (artykuły), analizy przekrojowe dotyczące kluczowych dla sukcesu problemów oraz komentarze ekspertów. W ostatniej części raportu przedstawione zostały główne wnioski z rozmów z respondentami biorącymi udział w indywidualnych i grupowych rozmowach badawczych.

Poniższe opracowanie jest tylko streszczeniem głównych fragmentów raportu.

Komentarz eksperta: Czym jest i czym nie jest sukces zawodowy w odniesieniu do przeprowadzonych badań?

Zdaniem ekspertów najważniejszym narzędziem doradcy zawodowego jest rozmowa¹. Jeden z najważniejszych wątków każdej rozmowy doradczej dotyczy sukcesu i tego, jak pojmuje go osoba szukająca wsparcia. Doradca rozmawia zarówno o dotychczasowych sukcesach, jak i o tym, czym byłby sukces zawodowy w przyszłości, w dalszym przebiegu kariery zawodowej. Indywidualne rozmowy doradcze dają podobne wnioski, jak te, które wynikają z lektury raportu. Sukces ma bardzo wiele znaczeń i dla każdej osoby oznacza coś innego. Oczywiście daje się wyróżnić pewne elementy wspólne dla tego pojęcia – najczęściej będzie to satysfakcja z wykonywanej pracy, możliwość ciągłego doskonalenia się, wykonywanie pracy, która łączy się z pasją, odpowiednia gratyfikacja finansowa, wysoki prestiż społeczny, przekonanie o dużej odpowiedzialności.

Młodzi ludzie stojący u progu kariery zawodowej często wspominają też o równowadze pomiędzy życiem rodzinnym, a zawodowym oraz o tym, że wyznacznikiem sukcesu są dobre relacje z najbliższymi. Bardzo często na definicję osobistego sukcesu składa się kilka

z wyżej wspomnianych elementów. Tym, co świadczyć może o braku sukcesu, bywają trudności z samorealizacją, niska gratyfikacja finansowa, rozpad więzi rodzinnych, a także wykonywanie pracy niezgodnej z zainteresowaniami.

Z opisanych w raporcie historii wynika jednak przede wszystkim, że uproszczenia, takie jak sukces = pieniądze nie powinny mieć miejsca. Każda z opisanych biografii definiuje go bowiem inaczej, często okazuje się, że poczucie tego, czym jest sukces, zmienia się u jednostki z biegiem lat, inne rzeczy nabierają znaczenia albo przebieg kariery zawodowej sprawia, że wcześniejsze pojęcie sukcesu okazuje się nieaktualne.

Ponieważ poczucie sukcesu jest powiązane z ogólnym poczuciem szczęścia, ważne jest, by zapytać siebie samego (samodzielnie lub przy pomocy specjalisty), co oznacza dla mnie sukces w tym momencie mojego życia, w którym aktualnie się znajduję. Wiedza o osobistych wyznacznikach sukcesu może znacznie ułatwić skuteczne dążenie do niego. Prawda ta przebija się w zebranych historiach.

1. A. Paszkowska-Rogacz, „Jesteśmy wciąż na początku”, w: Doradca Kariery, nr 1(1)2018

Andrzej Ciborek

*Jeżeli mamy wyzwania to dzięki
wyzwaniom możemy wzrastać,
możemy się dalej rozwijać.*

Historia 1

Andrzej Ciborek, biznesmen, jest współwłaścicielem firmy Inwell, jedynej w Polsce firmy produkującej urządzenia do elektrostymulacji. Ratownik medyczny, biegły sądowy w dziedzinie medycyny, w zakresie ratownictwa medycznego. Respondent jest absolwentem Zespołu Szkół Handlowych w Poznaniu oraz studiów na kierunku ratownictwo medyczne. Przygodę z własną firmą rozpoczął już jako uczeń szkoły średniej. W świat handlu wprowadził go wujek, od którego nauczył się prowadzenia biznesu. Jak przyznaje, nigdy nie koncentrował się na jednej branży, interesowało go wiele dziedzin i w wielu skutecznie odnajdywał się. Wysoko postawiona poprzeczka motywowała go do osiągania coraz to wyższych celów. Skutecznie połączył pasję, jaką jest medycyna, z umiejętnościami przedsiębiorczymi. W planach ma stworzenie centrum prewencji i edukacji z zakresu chorób cywilizacyjnych. Respondent rozpoczął edukację na poziomie szkoły średniej w Zespole Szkół Handlowych w Poznaniu. W trakcie nauki zdobywał pierwsze doświadczenia w prowadzeniu własnej działalności. Rodzina odegrała kluczowe znaczenie w kształtowaniu i rozwijaniu postaw przedsiębiorczych.

(...) współpracowałem z wujem, ale też generalnie starałem się, że tak powiem, działać na własną rękę. Wtedy jeszcze nie mogłem mieć zarejestrowanej działalności na siebie z uwagi na wiek, więc mój tata miał działalność, a ja jakby pracowałem w tej firmie. Wtedy jeździłem do Warszawy na giełdę, gdzie kupowałem różnego rodzaju srebro, podkładowki, akurat osoby z Rosji przywoziły je. U nas to był w latach 90. towar deficytowy. Kupowałem, skupowałem od nich, trzeba było to wyczyścić, przesortować, przygotować i później sprzedawałem to do hurtowni i dzięki temu właśnie też miałem swoje środki.

Dzięki wypracowanym środkom finansowym respondent mógł brać udział w corocznych wyjazdach zagranicznych organizowanych przez szkołę. Dla respondenta poznawanie innych kultur, obyczajów, poszerzało perspektywę i rozbudzało marzenia oraz plany, które potem starał się realizować. W trakcie nauki w technikum realizował praktyki zawodowe w jednym z oddziałów Banku PKO BP w Poznaniu. Wspomina je bardzo dobrze. Dzięki swojej postawie i chęci do pracy został doceniony i otrzymał pierwszą ofertę zatrudnienia, z której skorzystał w trakcie wakacji w szkole średniej. Po ukończeniu szkoły respondent zatrudnił się w firmie zajmującej się wyposażeniem wnętrz, w której pracował przez rok na umowę o pracę. Po tym doświadczeniu podjął decyzję o założeniu działalności gospodarczej, która od zawsze była jego celem.

[Własny biznes] to jest coś, co powoduje, że jest większa adrenalina, możemy bardziej się realizować, możemy większą, więcej osiągnąć, ale też wymaga od nas większego zaangażowania, no i też nie zawsze każda dziedzina kończy się sukcesem, więc tutaj też w takiej pracy trzeba być przygotowanym na porażki, ale oby ich było jak najmniej.

Respondent kontynuował ścieżkę edukacyjną w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, jednak z uwagi na równoległą intensywną aktywność zawodową nie ukończył studiów. Kilka lat później podjął kształcenie na poziomie studiów wyższych w zupełnie innej dziedzinie. Medycyna zawsze była jego pasją i dlatego w wieku trzydziestu kilku lat zdecydował się na studia medyczne na specjalności ratownictwo medyczne. Chcąc skrócić czas edukacji, wystąpił o przyznanie indywidualnego toku studiów. Studia

medyczne przyniosły respondentowi wiele satysfakcji i sukcesów. Za wybitne osiągnięcia w nauce zostało mu przyznane stypendium ministra za wybitne osiągnięcia w nauce oraz stypendium rektora uczelni. Wiedzę zdobywaną podczas zajęć na studiach konfrontował i wykorzystywał w pracy wolontariackiej w szpitalu.

(...)na wolontariacie wielu rzeczy można się nauczyć i trzeba cenić to jako doświadczenie.

Po zakończonych studiach kontynuował edukację w zakresie medycyny sądowej podczas międzynarodowego szkolenia, tym samym zdobywając uprawnienia biegłego sądowego. Otrzymał także propozycję objęcia stanowiska instruktora w obszarze medycyny sądowej. Respondent docenia wartość różnorodnych doświadczeń zawodowych i edukacyjnych.

(...) w swoim życiu zawodowym gdzieś tam miałem do czynienia z kilkoma branżami. To była branża związana na początku z kosmetykami, później suplementacja, później maszyny rolnicze, później branża medyczna (...) co też pokazuje, że tak naprawdę, mimo że kończymy jedną szkołę, to nie świadczy o tym, że w danym kierunku możemy iść. Zawsze możemy być też elastyczni. To jest kwestia przebranżowienia i dopasowania się do rynku.

Od 2103 roku wraz ze współnikiem prowadzi firmę Inwell, która zajmuje się sprzedaż i doradztwem dotyczącym sprzętu fitnessowego oraz produkuje urządzenia do elektrostymulacji mięśniowej. W przyszłości planuje stworzenie programu profilaktyki zdrowotnej osób z chorobami wieńcowymi. Rekomendacje, których respondent udzielił młodszemu pokoleniu,

dotyczą przede wszystkim tak wczesnego, jak to możliwe, podjęcia praktyki zawodowej. Całość wiedzy, jaką uczniowie zdobywają na poszczególnych etapach edukacji, powinna być konfrontowana z praktyką.

(...) praktyka, praktyka i jeszcze raz praktyka. To pozwala się rozwijać zarówno nauczycielom, to pozwala się rozwijać młodzieży, z którymi współpracują. Ja też mając swój krótki taki epizod jako wykładowca na uczelni nawet chcąc iść w kierunku, żeby pozostać na uczelni będąc związanym z medycyną, to nie wyobrażałem sobie, że będę wykładowcą teoretykiem. Dla mnie to jakby nie ma przełożenia, bo jeżeli ktoś bazuje tylko na teorii, ona jest ważna, to co powiedziałem, ale praktyka tak czy tak to weryfikuje, więc też zachęcam młodzież i nauczycieli do uczestniczenia w różnych konferencjach, warsztatach, bo to często rozwija.

Ważnym momentem i docenianym przez respondenta doświadczeniem był upadek jednej z jego firm. Otwarte i optymistyczne podejście Andrzeja Ciborka wzmocniło w nim konsekwencję w dążeniu do założonych celów.

Uważam, że to też jest dobra lekcja, że jeżeli ktoś ciągle tylko odnosi sukcesy, sukcesy, to nie jest przygotowany na porażkę, a jeżeli gdzieś tam ponosimy jakieś porażki, ale jesteśmy w stanie z tych porażek wyciągnąć odpowiednie lekcje, odpowiednie konsekwencje, to jest to coś, co pozwoli nam osiągnąć bardziej stabilną pozycję, bardziej się ugruntować, no i też przygotować na wszystkie sytuacje stresowe.

Ważnym wsparciem w rozwoju respondenta była dla niego jego rodzina. Smykałkę do robienia interesów od-

krył w nim wujek, któremu zawdzięcza wprowadzenie w świat biznesu. Dzięki ojcu oraz wujowi Andrzej Ciborek zdobył pierwsze doświadczenie w handlu. Jednak na drodze do sukcesu respondent spotykał również osoby, które nie wspierały go w rozwoju edukacyjno-zawodowym, obniżając wiarę w jego potencjał. Miało to wpływ na podejmowaną w młodości decyzję o rezygnacji z pomysłu podjęcia studiów medycznych. Do marzenia sprzed lat Andrzej Ciborek powrócił w dorosłym życiu.

Ja gdzieś tam cały czas na początku, zanim jeszcze myślałem o handlu, to myślałem o farmacji, ale osoby... ja kończyłem szkołę wiejską podstawową, mówili gdzie po takiej wiejskiej szkole na farmację, przecież to jest tak wysoki poziom, że nie dasz rady. No i generalnie gdzieś tam pod wpływem takiej sugestii osób z zewnątrz stwierdziłem, no to okej, to odpuszczę tę farmację, bo może rzeczywiście to będzie za ciężko, a medycyna zawsze była takim konikiem, który gdzieś tam mnie pociągał i chciałem mieć kontakt z tą branżą.

Według respondenta trudno mówić o jednej definicji sukcesu.

[Sukcesem] jest to, że produkujemy urządzenie do elektrostymulacji jako jedyna polska firma, że generalnie firma nasza się rozwija, że osiągnąłem w karierze gdzieś tam uczelnianej to, co, co chciałem osiągnąć w takim czasie, czyli to jest... można powiedzieć, że sukces to jest wtedy, kiedy zrealizujemy swoje marzenia i jesteśmy z nich zadowoleni, i czerpiemy z tego korzyść. Tak naprawdę to jest sukces.

Podkreślał jednak, że dążenie do sukcesu to praca bazująca na obserwacji siebie w różnych kontekstach zawodowych.

(...) w drodze do sukcesu (...) musimy weryfikować zadania, które mamy, musimy weryfikować ludzi, z którymi współpracujemy, musimy weryfikować sytuacje, która się dzieje, także to jest taka cały czas pełna koncentracja i mobilizacja, plus weryfikacja tego, co jest, czy trzeba coś zmienić, czy należy podążać w tym kierunku i być otwartym też i słuchać to, co dzieje się wokół nas. Natomiast, co jest też ważne, że (...) jeżeli mamy osoby wokół siebie, to one mogą nam i dobrze, i źle doradzać. I żeby z tych wniosków, które one nam mówią, żeby mieć, wyciągać to, co dla nas jest najlepsze.

Stypendium ministra za wybitne osiągnięcia, co to takiego i kto może się ubiegać?

Stypendium ministra jest to nagroda pieniężna przyznawana studentowi za wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne związane z odbywanymi studiami lub wybitne osiągnięcia w sporcie. O takie stypendium może ubiegać się student, który zaliczył pierwszy rok studiów w przypadku studiów pierwszego stopnia lub student pierwszego roku studiów drugiego stopnia, jeśli kontynuacja nauki nastąpiła w terminie roku od ukończenia pierwszego stopnia studiów. Za wybitne osiągnięcia naukowe uznane jest m.in.: autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych, udział w projektach badawczych realizowanych przez uczelnię, udział w projektach badawczych realizowanych przez uczelnie we współpracy z innymi uczelniami lub jednostkami badawczymi, w tym zagranicznymi, referaty własne zgłoszone na konferencje naukowe (według podanych wytycznych), autorstwo lub współautorstwo wynalazku, wzoru itd. Szczegółowy wykaz osiągnięć naukowych, artystycznych i sportowych dostępny jest na stronie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego². Na stronie tej podane są również informacje dotyczące procedury składania wniosków, wymaganych dokumentów oraz wysokości przyznawanych stypendiów.

Niezbędne informacje dostępne na stronie: <https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-na-temat-stypendiow-ministra-za-wybitne-osiagniecie-dla-studentow-na-rok-akademicki-20182019>

Oprócz stypendium ministra za wybitne osiągnięcia student może ubiegać się o stypendium rektora dla najlepszych studentów, popularnie zwanym stypendium naukowym. Jest to świadczenie pieniężne za wyniki w nauce przyznawane studentom na podstawie wysokości średniej ocen lub osiągnięć naukowych, artystycznych lub sportowych. Stypendium to można otrzymać tylko na jednym kierunku studiów, udzielane jest po wcześniejszym złożeniu wniosku przez zainteresowanego³. Informacje na temat stypendiów rektora oraz wysokości świadczeń i progów średniej znajdują się na stronie danej uczelni. Na poziomie nauki w szkole średniej również przyznawane są stypendia za dobre wyniki

2. Źródło: <https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-na-temat-stypendiow-ministra-za-wybitne-osiagniecie-dla-studentow-na-rok-akademicki-20182019>, [dostęp: 04.12.2018]

3. Źródło: https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/pomoc-materialna-i-domy-studenckie/stypendium-rektora-dla-najlepszych-studentow, [dostęp: 04.12.2018]

ki w nauce lub szczególne osiągnięcia sportowe. Na tym poziomie edukacji można też ubiegać się o stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, a także stypendium Prezesa Rady Ministrów (tylko dla uczniów szkół, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości). Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz na stronie Kuratorium Oświaty w Poznaniu, gdzie znajdują się informacje o programach stypendialnych dla uczniów z terenu Wielkopolski.

Kim jest biegły sądowy? Kto może nim zostać?

Biegły sądowy pełni funkcję pomocniczą sądu. Zadaniem biegłego jest sporządzanie opinii, która brana jest pod uwagę w postępowaniu sądowym i stanowi pełnoprawny materiał dowodowy. Biegłym może zostać osoba, która posiada odpowiednią wiedzę i praktyczne umiejętności w danej dziedzinie. Kompetencje takiej osoby podlegają ocenie przez prezesa sądu. Funkcję tę może pełnić osoba, która nie ma w żadnym stopniu ograniczonych praw cywilnych i obywatelskich, ukończyła 25 rok życia oraz udokumentuje posiadaną wiedzę teoretyczną i praktyczną w danej dziedzinie⁴. Więcej informacji znajduje się na stronie Sądu Okręgowego w Poznaniu: www.poznan.so.gov.pl/biegli-sadowi,m,mg,24

Przebranżowienie się, co to takiego?

Najprościej mówiąc, przebranżowienie to zmiana dotychczasowych obowiązków zawodowych. Może się ona wiązać z całkowitym przekwalifikowaniem i zmianą miejsca pracy bądź otworzeniem własnej działalności gospodarczej lub zmianą stanowiska i zakresu obowiązku w ramach dotychczasowego miejsca pracy. Częściej jednak tym terminem określa się sytuacje, w których następuje radykalna zmiana, czyli zmiana branży lub profesji, w której się dotąd pracowało. Na rynku pracy coraz częściej obserwuje się takie zjawisko. Wynika ono ze zmian, jakie na nim zachodzą; jedne zawody są nadwyżkowe, inne deficytowe, powstają nowe zawody, a pracownicy coraz częściej nie boją się podejmować ryzyka i uczyć nowych rzeczy. Przebranżowienie obserwowane jest u osób powracających na rynek pracy, np. długotrwale bezrobotnych czy matek powracających po okresie urlopu macierzyńskiego.

4. Źródło: <https://www.poznan.so.gov.pl/biegli-sadowi,m,mg,24>, [dostęp: 04.12.2018]

Analiza przekrojowa: recepta na sukces

Bohaterowie raportu zapytani o receptę na sukces wskazywali zarówno na cechy, jakie należy w sobie kształcić, jak i na relacje z otoczeniem – głównie innymi ludźmi. Część odpowiedzi dotyczyła też konkretnych kroków do wykonania.

Kim trzeba być, by osiągnąć sukces?

Zdaniem rozmówców – należy być wytrwałym, konsekwentnym, gotowym na wyrzeczenia, zaangażowanym, cierpliwym, odpornym na negatywne bodźce, uczciwym, komunikatywnym i pokornym:

ważna jest świadomość, że ktoś kto skończył studiować Technologię Żywności nie będzie miał od razu gwiazdek Michelin w swojej budce z kebabem. Od budki trzeba zacząć i robić ją dobrze.

Jak trzeba pracować by osiągnąć sukces?

Przede wszystkim ciężko – o potrzebie ciężkiej, niezmiernie wręcz pracy mówili niemal wszyscy respondenci. Przydatna jest przy tym postawa wymagania od siebie z jednej strony więcej niż inni, a z drugiej – więcej, niż od innych:

nie bałem się wyzwania, nie bałem się niekiedy nawet nocki zarwać, żeby coś przygotować na odpowiednim

poziomie, mimo że tak naprawdę nie musiałem tego robić, ale chciałem”.

Od czego zacząć?

Respondenci twierdzą, że od odkrycia własnej pasji, zdefiniowania życiowego celu. Wskazują, że nawet jeśli nie udaje się go odnaleźć od razu, warto eksperymentować, by dowiedzieć się przynajmniej, czego nie chce się w życiu robić. Później przychodzi pora na priorytety – określenie tych aspektów rozwoju, które wydają się być naprawdę istotne i zmarginalizowanie mniej ważnych. Ułatwia to dalsze kroki:

jeżeli wiem, że czegoś chcę, to poświęcam na to czas. Bo chcę to zrobić, bo chcę mieć pracę w tym miejscu, bo chcę się rozwijać, bo chcę pracować za fajną stawkę i móc dalej się rozwijać.

Respondenci odnieśli sukces nie dlatego, że im się przydarzył, ale dlatego, że podejmowały działanie na jego rzecz.

A co później?

Po określeniu przedmiotu swojej aktywności – zdefiniowaniu celu i nadaniu mu priorytetu pora na pracę.

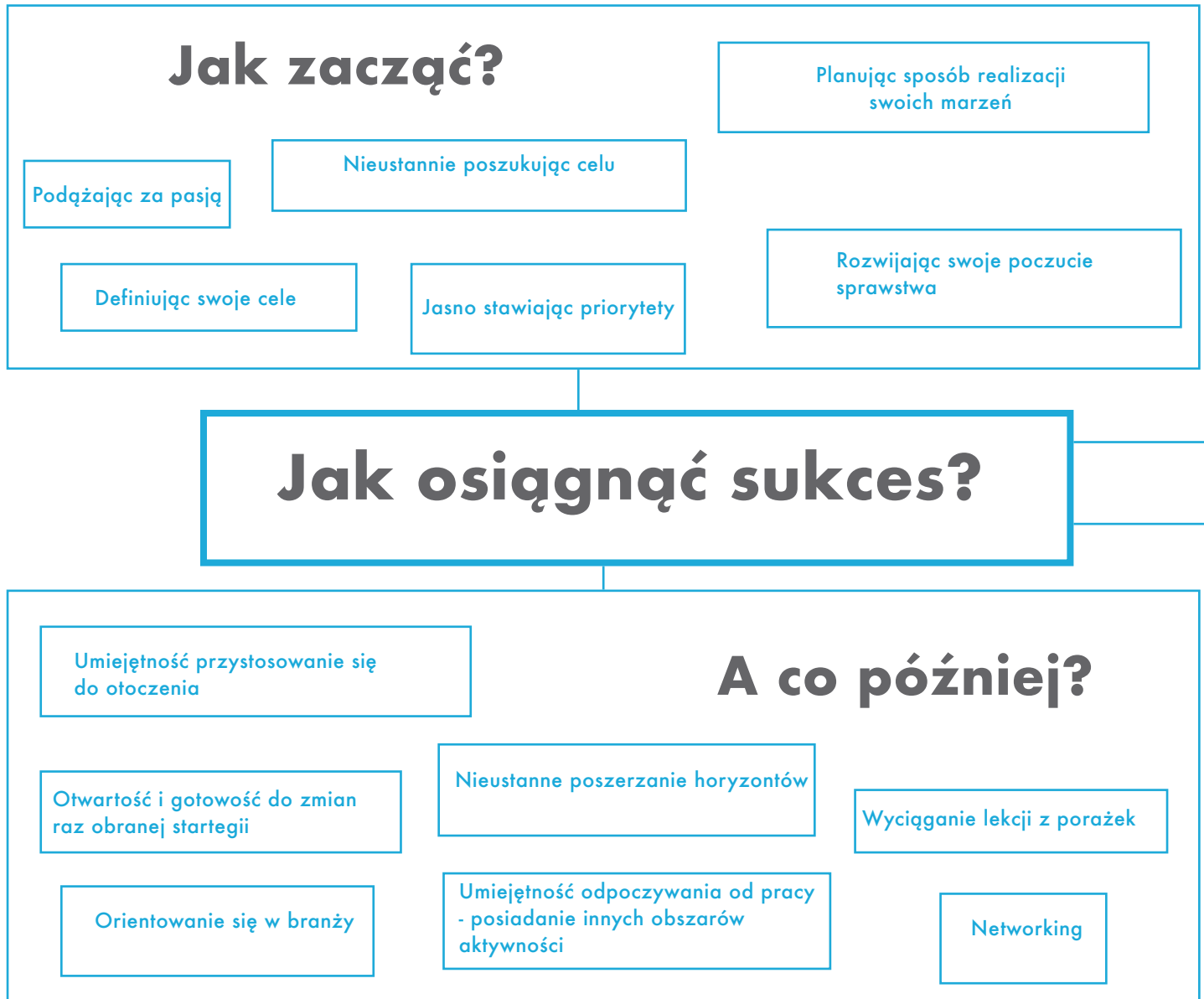
Czasem jednak ona sama nie wystarcza – zdaniem rozmówców ważna jest wtedy orientacja w branży i umiejętność adaptacji do bieżącej sytuacji. Dobrym narzędziem do pracy nad tymi aspektami jest networking, czyli nawiązywanie wartościowych relacji z osobami z otoczenia – w czasach szkolnych to inni uczniowie czy np. nauczyciele praktycznej nauki zawodu, później współpracownicy, wykładowcy, czy osoby z branży. Bywa też, że mimo usilnych starań porażka jest nieunikniona – umiejętność wyciągnięcia lekcji z porażek jest wtedy na wagę złota:

Jeżeli ktoś ciągle odnosi sukcesy, to nie jest przygotowany na porażkę. A porażki jest to coś, co pozwala osiągnąć bardziej stabilną pozycję, i przygotowuje na

sytuacje stresowe. Prowadzenie firmy to nie jest stan kiedy zawsze wszystko jest super - jest stres, szczególnie przy produkcji.

Warto też mieć odskocznnię – aktywność niezwiązaną z pracą i rozwojem – pasję, która pozwoli zdystansować się od problemów związanych z pracą i biznesem:

Myślę, że osoby, które nie mają żadnego hobby, żadnej pasji poza pracą, rzadko kiedy osiągają sukces zawodowy, ponieważ wtedy one zamykają się tylko i wyłącznie w świecie pracy, stają się pracoholikami i przestają być ludźmi otwartymi, nie działają na wielu płaszczyznach.

Jakim człowiekiem trzeba być?

Konsekwentnym

Uczciwym

Wytrwałym

Komunikatywnym

Gotowym do wyrzeczeń

Cierpliwym

Zaangażowanym

Odpornym na negatywne bodźce

Stawiającym przed sobą oczekiwania
wyższe niż otoczenie

Pokornym

Jak trzeba pracować?

Pracować ciężko i stawiać wymagania
w pierwszej kolejności sobie

Wkładać w wykonywaną pracę maksymal-
ny poziom sił

Wierzyć w to co się
robi

Sebastian Nowak

*Okazało się, że nie ma takiego
urządzenia, więc postanowiłem
je skonstruować*

Historia 2

Sebastian Nowak jest absolwentem Gimnazjum im. Edwar-
da hr. Raczyńskiego w Komornikach, Zasadniczej Szkoły
Zawodowej nr 6 w Poznaniu oraz XXVIII Liceum Ogólno-
kształcącego w Poznaniu, które ukończył w 2018 roku.
W swojej krótkiej karierze edukacyjno-zawodowej zdążył
opracować wynalazek – anemometr do badania przepły-
wu ciągu odkurzaczy. Respondent jest między innymi lau-
reatem E(x)plory, największego wieloetapowego konkur-
su naukowego dla młodzieży w Polsce. Obecnie pracuje
w serwisie zajmującym się naprawą AGD oraz podróżuje
po Polsce i świecie prezentując swoje nowatorskie osią-
gnięcia na targach i konkursach tematycznych.
Respondent jest laureatem krajowych i zagranicznych
konkursów. Twierdzi, że swoje sukcesy zawdzięcza wła-
ściwemu wyborowi szkoły ponadgimnazjalnej – najpierw
zasadniczej szkoły zawodowej, a następnie liceum za-
ocznego. W swojej ścieżce edukacyjno-zawodowej pod-
jął za pasję, którą jest elektronika.

*...chciałem udowodnić, że ludzie z zasadniczej szkoły
zawodowej nie mają zamkniętej drogi [rozwoju]. (...) w-
łaśnie dzięki temu, że poszedłem do zasadniczej szkoły
zawodowej i na praktyki zawodowe do firmy, poznałem
tam ludzi którzy faktycznie przy projekcie mi pomagali.
Dzięki wyborowi szkoły i praktykom zawodowym oraz
dzięki nauczycielom ze szkoły i ludziom z praktyk zawo-
dowych uważam, że nie osiągnąłbym sukcesu. Uważam
więc że zawsze trzeba trwać przy swoim i że ludzie mło-
dzi ludzie powinni iść tam gdzie czują się najlepiej, gdzie
ich zainteresowanie pcha, gdzie mogą realizować swoje
marzenia, wybierać szkoły w których będą rozwijać swo-
je umiejętności i zainteresowania, ja tak właśnie wybra-
łem, trzeba po prostu robić to co się lubi bo czego się
nie kocha i nie lubi to jest to bez sensu. Chodzenie do
szkoły i robienie czegoś, co nie ma sensu, to jest dla mnie
całkowicie niepojęte, ja zawsze, lubiłem [elektronikę]. Wy-
bierając szkołę trzeba już wiedzieć, w czym czuję się naj-
lepiej lub co bym chciał w przyszłości robić, ja tak właśnie*

*zrobiłem. To dzięki zasadniczej szkole zawodowej, dy-
rektorce tej szkoły i nauczycielom rozwinąłem skrzydła.
bo ta szkoła nikogo nie skreśla i daje szanse wszystkim
uczniom nawet tym po przejściach.*

*Szkołę zawodową wybrał ze względu na dostępność na-
uczanego w niej zawodu. Odkąd pamięta chciał związać
swoją karierę zawodową z elektroniką.*

*Przy wyborze szkoły średniej nie sugerowałem się dojaz-
dami, bo w sumie wybrałem taką szkołę, gdzie miałem
najdalej i nienajlepszy dojazd, tylko szukałem po pro-
stu zawodu z elektroniką związanego. Albo elektronika,
albo montera elektronika.*

*Respondent samodzielnie wyszukał miejsce do odbycia
praktyk zawodowych i choć pozornie firma nie przyji-
mowała już uczniów, Sebastianowi Nowakowi udało się
dostać na praktyki zawodowe. Respondent do dzisiaj pra-
cuje w pierwszym miejscu zatrudnienia.*

*I po prostu była taka śmieszna sytuacja, że już mieli kom-
plet uczniów i nie chcieli mnie wziąć, ale (...)wycofali się
i wzięli mnie. I już później nie żałowali, bo zostałem ich
pracownikiem.*

*Sebastian Nowak przez całą swoją dotychczasową kari-
erę mógł liczyć na pomoc rodziców, którzy umożliwiali mu
zaangażowanie się w pasję. Wsparciem, szczególnie na
etapie konstrukcji wynalazku, obdarzyli go także koledzy
z obecnej pracy.*

*(...) największym takim wsparciem byli dla mnie zawsze
rodzice, bo zawsze wspierali pod względem finansowym,
ale też merytorycznie, psychicznie, psychologicznie. Fak-
tycznie nieraz się podłamywałem, mówiłem, że już nie
będę robił tego projektu, jak coś nie wychodziło, szczegól-
nie wtedy rodzice mnie wspierali, podnosili na duchu, i mó-*

wili, że mam się nie poddawać, zawsze powtarzali nigdy nie rezygnuj z marzeń i z szans, które dostajesz od innych i które przynosi życie. I także chyba najważniejszymi osobami, którzy uwierzyli we mnie i w mój wynalazek byli nauczyciele z zasadniczej szkoły zawodowej, których nie będę wymieniał z imienia i nazwiska, bo nie chciałbym nikogo opuścić a lista byłaby zbyt długa bo każdy z nich wspierał mnie, pomagał i mobilizował na swój własny sposób oraz moi współpracownicy, Tomek Rychlicki, Jacek Niedzielski, Przemysław Bonczyk i Robert Grześkowiak, Aleksandra Wikiel ... te osoby zawsze mnie wspierały merytorycznie, wiedzą, doświadczeniem właśnie w różnego rodzaju projektach i, to w sumie dzięki ich pomocy też, zdołałem zrobić, to urządzenie.

W naturze Sebastiana Nowaka leży pomaganie innym nie tylko w kwestiach zawodowych, ale także typowo społecznych.

(...) ja zawsze lubiłem pomagać i w wielu inicjatywach społecznych brałem udział byłem przewodniczącym klasy, pomagałem starszym kolegom nie tylko w nauce, chodziłem do nauczycieli w ich sprawach, organizowałem wigilie klasowe, szykowałem z kolegami paczki dla najuboższych, startowałem w Szlachetnej Paczce i tak dalej, zawsze lubiłem i lubię pomagać ludziom i zawsze to mi sprawiało wielką frajdę i nadal sprawia jak komuś pomogę, nie umiem odmawiać pomocy ani przejść obok.

Przygotowanie projektów konkursowych wymusiło na respondentzie przerwę pomiędzy zakończeniem szkoły średniej a zdawaniem matury. Sebastian Nowak traktuje zaistniałą sytuację jako koszt, który musiał ponieść w związku z dopracowaniem wynalazku.

Na drugi rok będę robił [maturę], ponieważ w tym roku też właśnie dzięki projektom i tak dalej po prostu też nie za bardzo chciałem w to angażować, bo jednak w liceum

zaocznym jest tych godzin o wiele mniej niż w liceum zwykłym i faktycznie dużo musiałbym nadrabiać, a na to nie miałem czasu, bo praca, szkoła, dopracowanie anemometru, konkursy, nie dałbym rady przygotować się do matury. Zdecydowałem zatem małymi kroczkami do przodu że do matury przystąpię za rok. Obecnie chodzę intensywnie na korepetycje, skupiłem się na przygotowaniu do matury i zobaczymy, co los przyniesie dalej.

Sebastian Nowak chce kontynuować edukację na studiach technicznych. Prawdopodobnie zdecyduje się na studia zaoczne. Rozważa także otwarcie własnej firmy w przyszłości. Respondent przez sukces zawodowy rozumie konsekwentną realizację założonych celów.

Żeby osiągać zamierzone swoje cele, które mamy w głowie, musimy małymi kroczkami ciągle iść konsekwentnie do przodu co prawda nic na siłę, ale też nigdy nie można się poddawać jeżeli coś nie idzie po naszej myśli. Trzeba mieć też trochę szczęścia do ludzi, których spotyka się na swojej drodze edukacyjno zawodowej a ja chyba takie szczęście miałem. Ale szczęściu trzeba zawsze dopomóc, poprzez dobór odpowiedniej szkoły, determinacji w pracy, słuchania lepszych od siebie, mądrzejszych z doświadczeniem zawodowym i chęci nauczenia się tego, czego chce się nauczyć. Ja miałem założenie żeby rozwijać projekt, a nie nastawiać się faktycznie na konkurs. Mnie interesował tylko rozwój projektu, a potem przyszły konkursy, najpierw jeden konkurs, później drugi i następne, konkursy też uczą i rozwijają. (...) Powinniśmy realizować to, co mamy założone w głowach. Sukces dla każdego z nas jest czymś innym dla mnie sukcesem jest gdy osiągnę jakiś pułap, jakiś kolejny cel w mojej drabince to jest mój mały sukces. Wiadomo, że dla jednego będzie sukcesem zdanie międzynarodowej matury, a dla drugiego na przykład ukończenie zasadniczej szkoły zawodowej, bo są różne poziomy, ale właśnie posiadanie i realizacja celów to są dla nas te nasze sukcesy.

Co to jest patent i za co można go zdobyć?

Patent jest to prawo monopolu na wynalazek tj. wyłącznego korzystania z niego, o które wynalazca może wnioskować w Urzędzie Patentowym. Takie prawo może zostać nadane, jeśli przedmiot spełnia trzy warunki: jest nowy, posiada poziom wynalazczy, nadaje się do przemysłowego stosowania. Uzyskanie patentu daje wyłączne prawo wynalazcy do korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy i zawodowy oraz dysponowania nim m.in. poprzez wydanie licencji tj. zgody na użytkowanie osobom trzecim. Potwierdzeniem patentu jest wydawany przez Urząd Patentowy dokument patentowy. Od momentu zgłoszenia wynalazku patent udzielany jest na czas 20 lat. Uzyskanie dokumentu wiąże się z dopilnowaniem oraz spełnieniem wielu formalności, które opisuje Poradnik Patentowy. Poradnik oraz wszystkie inne informacje dot. patentu można znaleźć na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej: <https://www.uprp.pl/strona-glowna/Menu01,9,0,index.pl/> O patent można ubiegać się zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym, europejskim i międzynarodowym.

Kim jest mentor biznesu?

Mentor biznesu jest osobą, która swoim doświadczeniem wspomaga mniej doświadczone jednostki, np. młodego przedsiębiorcę w podejmowaniu decyzji biznesowych. Może pomagać poprzez szeroko rozumiane doradztwo biznesowe, m.in. wskazywanie modeli biznesowych, doradztwo marketingowe, wdrażanie określonych strategii sprzedażowych, koordynowanie systemem zarządzania. Przedsiębiorstwa korzystające z usług mentora biznesu dążą do jak najefektywniejszego rozwoju, bez narażania przedsiębiorstwa na ryzyko poniesienia strat i niepowodzeń. Oferty świadczonych przez mentora biznesu usług dostępne są również w internecie w szczególności na ogólnodostępnych platformach, na których zamieszczane są wideomateriały z poradami dla każdego- również szukających dopiero swojego pomysłu na biznes.

Konkurs Explory- czym jest i co jest jego celem?

E(x)plory jest konkursem organizowanym rokrocznie od 2012 roku przez Fundację Zaawansowanych Technologii. Zrzesza on młodych pasjonatów nauki oraz światowej sławy autorytety. Uczestnicy konkursu tworzą innowacyjne projekty naukowo-badawcze o dowolnej tematyce. Prace mogą tworzyć uczniowie gimnazjów, liceów i techników- zarówno indywidualnie, jak i w grupach. Spośród zgłoszonych projektów wybierane są najlepsze, które przechodzą do etapu regionalnego, następnie wyłaniane są prace finałowe, by ostatecznie wyłonić ogólnopolskich laureatów. Konkurs daje możliwość promocji nagrodzonych projektów na arenie międzynarodowej, odbycia staży badawczo-rozwojowych oraz nawiązania niezbędnych kontaktów na arenie naukowej. Więcej informacji o przedsięwzięciu i zasadach rekrutacji pod adresem: <http://www.explory.pl/>

Analiza przekrojowa: uwarunkowania indywidualne i społeczne decyzji edukacyjnych

Wybór szkoły średniej jest najczęściej pierwszym ważnym wyborem stojącym przed młodym człowiekiem. Wcześniej, albo człowiek jest zbyt młody, by móc podjąć świadomą decyzję, albo szkoła, do której uczęszczał, zależała od jego miejsca zameldowania. Respondenci zdradzili nam kilka powodów swoich prywatnych wyborów edukacyjnych. Wielu z nich kierowało się lokalizacją – dotyczyło to szczególnie tych, którzy pochodzili spoza miasta Poznania. Czas, jaki należałoby poświęcić na dojazd, a czasem nawet lęk przed nieznanym środowiskiem wpływały na wybór znanej miejscowej szkoły. Istotne było również subiektywne poczucie kompetencji:

...mój tata jest również ściszowcem, że tak powiem i ja odziedziczyłam po nim ten umysł ścisły.

Ono odpowiadało głównie za wybór profilu. W przypadku wyborów związanych z edukacją wyższą,

istotny wpływ na decyzje miały czas wolny i status majątkowy – wielu spośród respondentów studiowało zaocznie lub podejmowało studia po przekroczeniu 30. roku życia. Konsekwencją takiego wyboru była konieczność łączenia edukacji i pracy zawodowej – czas był więc na wagę złota.

Niebagatelną rolę odgrywał w procesie decyzyjnym respondentów wpływ najbliższych osób – rodziców, rodzeństwa, dziadków:

... zostałem sam z dziadkami i wtedy zacząłem myśleć o przyszłości i po rozmowie z dziadkiem, który jest elektrykiem wybrałem technikum myśląc o zawodzie, który daje mi perspektywę na pracę.

Nie mniej istotne były wybory innych osób, które kształciły się w podobnym okresie, choć aspekt ten ma dwa

oblicza – z jednej strony badani urodzeni w czasie wy-
żów demograficznych mówili o odnoszeniu swoich wy-
borów do wyborów innych w kontekście konkurencji,
z drugiej natomiast – upatrywali źródła swojego sukcesu
w przebywaniu się w gronie konkretnych uczniów:

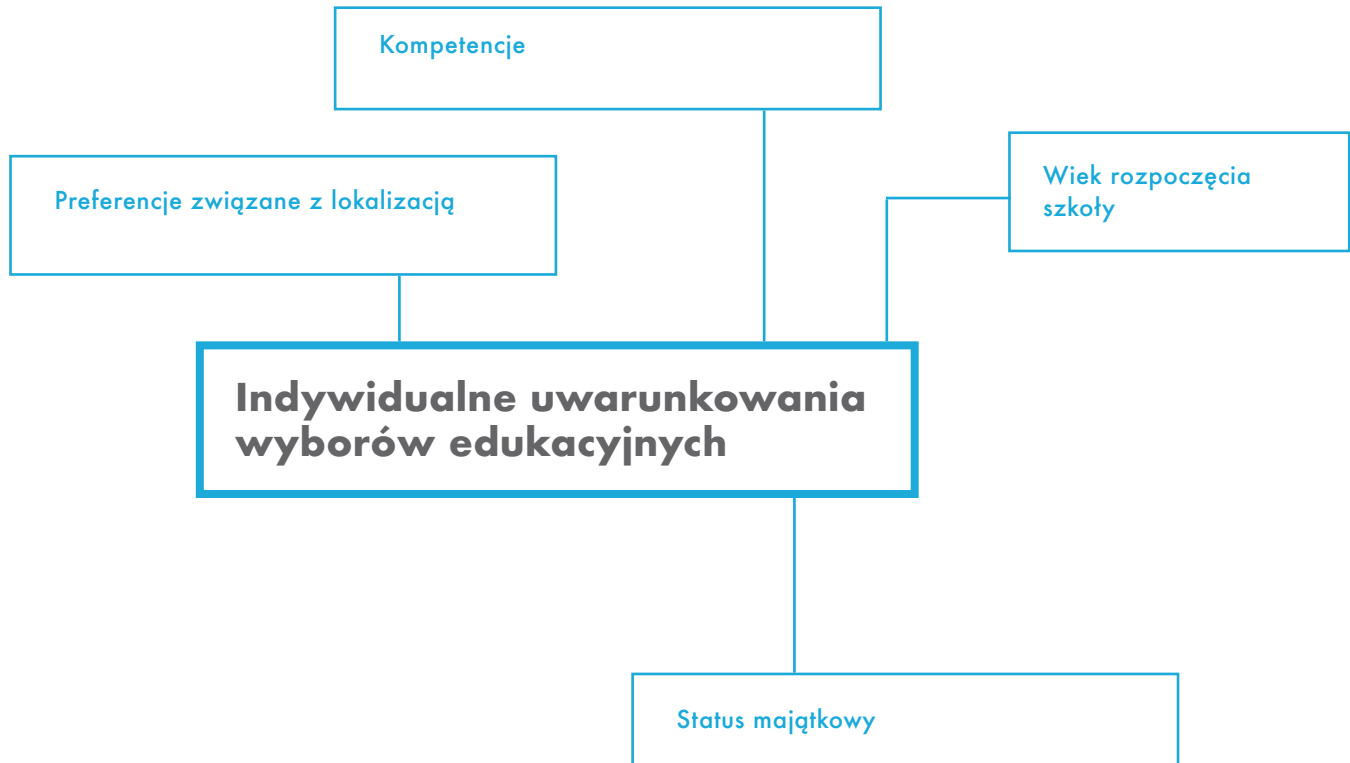
*...ja od podstawówki do uniwersytetu przebywałem
w otoczeniu tej grupy uczniów, gdzie były troszeczkę
bardziej ambitne osoby.*

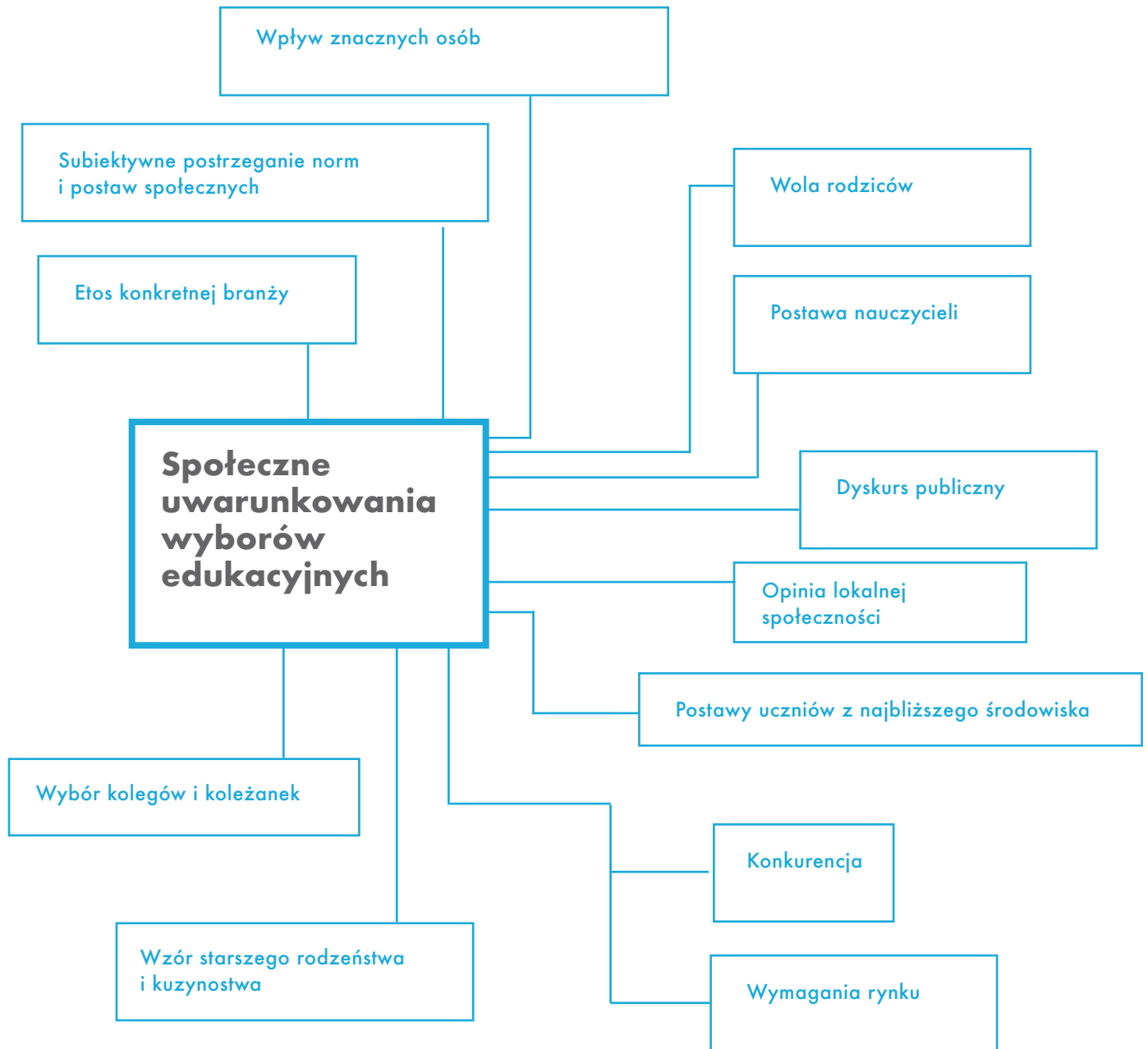
Olbrzymie znaczenie miał dyskurs publiczny, czy po-
jawiający się w mediach i prasie zestaw przekonań

na temat słuszności podejmowania określonej ścieżki
edukacyjnej i odrzucania innej:

*mówili »gdzie po takiej wiejskiej szkole chcesz iść na farma-
cję. Przecież to jest tak wysoki poziom, że, nie dasz rady«
No i pod wpływem takiej sugestii osób z zewnątrz stwierdzi-
łem, odpuszczę tę farmację.*

Zdarzało się, że część respondentów ulegała wpływowi spo-
łecznemu. Nie podejmowała się realizacji celów, które od-
radzali im inni, a mimo tego wciąż udawało im się osiągnąć
sukces.

Mikołaj Zieliński

*Sukces nie jest celem
samym w sobie.*

Historia 3

Mikołaj Zieliński jest programistą komputerowym mieszkającym w Dubaju. Wśród elementów, które jego zdaniem spowodowały, że znajduje się on właśnie w tym miejscu wymienia zainteresowanie matematyką. Jako dziecko rozwiązywał z mamą logiczne łamigłówki. Pod koniec szkoły podstawowej brat Pana Mikołaja przywiózł mu komputer (Atari) i rozpoczął uczyć go programowania, co w tamtym czasie było rzadkością. Kolejną szkołą było czteroletnie liceum o profilu informatycznym, a dalej studia. Mikołaj Zieliński ukończył studia wyższe na dwóch kierunkach: matematyka i informatyka.

Swoją pasję do programowania i osoby, które wywarły duży wpływ na jego decyzje wspomina w następujący sposób:

Wydaje mi się, że to właśnie dzięki mojej mamie matematyka od samego początku była dla mnie łatwa i przyjemna. Później mój brat pokazał mi, jak fascynujące mogą być zarówno matematyka jak i programowanie. Dzięki niemu zrozumiałem też ich użyteczność w innych dziedzinach nauki. (...) Kiedy byłem w chyba siódmej klasie podstawówki, większość mojego kuzyństwa i starsze rodzeństwo studiowali na Uniwersytecie w Poznaniu. To od nich dowiedziałem się, po co się chodzi do szkoły, że po liceum idzie się na studia i że trzeba sobie samemu kierunek tych studiów wybrać. Już wtedy podjąłem decyzję, że będę studiował matematykę i informatykę.

Respondenta cechuje pewność siebie i wiara w to, że zakładane przez niego cele zostaną zrealizowane. Należą do nich wejście na Mount Blanc zaraz po zdaniu matury, przejechanie na rowerze jednej z naj-

wyżej położonych dróg na świecie wiodącej z Chin do Pakistanu (Karakorum Highway), starty w biegach długodystansowych i rajdach ekstremalnych, uczestnictwo w mistrzostwach świata i Europy w sztukach walki, wygranie jednego z teleturniejów telewizyjnych, uczestnictwo w zimowej wyprawie na K2 z himalaistą Krzysztofem Wielickim, czy praca w Dubaju w firmie SAP.

Respondent wspomina, że na każdym szczeblu edukacji angażował się w działalność na rzecz społeczności uczniowskiej, a później studenckiej: samorzędy klasowe, szkolne, Parlament Uczniowski Województwa Poznańskiego; na studiach - Rada Wydziału i Senat Uczelni. Dzięki temu często obracał się w kręgu tych zdolniejszych i ambitniejszych uczniów i studentów, co jego zdaniem wywarło bardzo pozytywny wpływ na jego rozwój osobisty. Wspomina on też zajęcie drugiego miejsca w konkursie „Odyseja Kosmiczna RMF FM” i tygodniowy pobyt w Centrum Szkolenia Kosmonautów w Gwiezdnym Miasteczku pod Moskwą. Przełomowy moment stanowi dla respondenta otrzymanie propozycji pracy od osoby, z którą wcześniej wspinał się na Mount Blanc.

Będąc jeszcze na studiach wchodziłem na Mount Blanc po raz drugi - tym razem jako przewodnik. W mojej grupie było kilku konsultantów SAP, aczkolwiek wtedy jeszcze nie wiedziałem, co to jest SAP. Wyprawa się powiodła. Po roku jeden z nich skontaktował się ze mną i zaoferował mi pracę w firmie, w której sam pracował. Ku jego zaskoczeniu odmówiłem. Nie byłem zainteresowany zastosowaniami informatyki w biznesie i wciąż jeszcze wtedy nie wiedziałem nic o systemie SAP. Na moje szczęście zostałem potraktowany z wyrozumiałością i poproszony, żeby przejrzeć so-

bie w Internecie oferty pracy dla konsultantów SAP i się jeszcze zastanović. Kiedy po tygodniu zadzwoniono do mnie drugi raz, już nie miałem wątpliwości. I tak, zanim skończyłem studia i obroniłem pracę magisterską, miałem już doskonałe zatrudnienie. Dzięki temu dzisiaj mogę pracować, gdzie chcę i za bardzo przyzwoite wynagrodzenie. Mogę się przeprowadzać z kraju do kraju co kilka lat i wszędzie bez trudu dostanę wizę z pozwoleniem na pracę.

Rozpoczęcie współpracy ze środowiskiem SAP otworzyło nowe możliwości dla Mikołaja Zielińskiego. Ten system używany jest przez kilkaset największych przedsiębiorstw na świecie. W taki sposób trafił on do Belgii, a następnie do Dubaju. Obecnie respondent pracuje na

pół etatu. Resztę wolnego czasu spędza, przygotowując się do selekcji w projekcie Mars One. Celem tego projektu jest wysłanie na Marsa w 2031 roku czwórki astronautów. Dotychczas udało mu się przejść przez dwie rundy selekcji i znalazł się w gronie 100 kandydatów, z których 24 najlepszych rozpocznie w przyszłym roku trwające 10 lat szkolenie przygotowujące ich do misji. Mikołaj Zieliński nie jest zwolennikiem określania siebie jako człowiek sukcesu albo mówienia o sobie, że dąży do sukcesu. Sukces nie jest celem samym w sobie. Ważne jest dla niego bycie szczęśliwym, a więc poświęcanie się zajęciu, które spełnia cztery warunki: bardzo się to lubi, jest się w tym bardzo dobrym, inni mają z tego pożytek i można się z tego utrzymać.

Jak przebiega rozwój umysłowy dziecka?

Rozwój umysłowy dziecka rozpoczyna się już w pierwszych dniach jego życia. Poprzez zabawę rodzice stymulują rozwój podstawowych zmysłów niemowlaka. Wraz z wiekiem zabawy powinny być coraz bardziej zaawansowane i zindywidualizowane, tak aby mogły rozwijać zainteresowania dziecka. Ważna jest więc kreatywność i uwaga okazywane dziecku przez najbliższe otoczenie - zarówno dom, jak i szkołę. Szczególne znaczenie mają ćwiczenia umysłu realizowane poprzez różnorodne zabawy i gry logiczne. Gra w szachy, rozwiązywanie rebusów, łamigłówek czy chociażby sudoku uczą logicznego myślenia i rozwijają umiejętności matematyczne. Dziecko realizując powierzone mu zadania, wzmacnia swoje dobre samopoczucie i wiarę we własne możliwości.

Projekt MarsOne

Mars One jest to projekt holenderskiego przedsiębiorcy Bas Lansdorpa, który powstał w 2011r. Celem przedsięwzięcia jest skolonizowanie Marsa. Według oficjalnego planu pierwsze lądowanie ludzi na planecie ma się odbyć w 2032 r. W chwili obecnej odbywają się kolejne etapy rekrutacji załogi (w tym kilkunastu uczestników pochodzących z Polski), która poddana zostanie licznym testom i treningom, m.in. z hodowli pożywienia. Aktualne informacje o postępach w projekcie znajdują się na oficjalnej stronie: <https://www.mars-one.com/>.

Efektywny Wolontariat, czyli obustronne korzyści i jak ich szukać?

Wolontariat to dobrowolnie świadczona pomoc, za którą nie pobiera się wynagrodzenia. Mimo braku zapłaty wolontariat przynosi wymierne korzyści i może stanowić szansę na rozwój kariery zawodowej. Praca w wolontariacie pozwala na zdobycie wiedzy i kompetencji zawodowych docenianych przez przyszłych pracodawców. To m.in. doświadczenie pracy z ludźmi, zarządzania finansami, organizowania imprez, tworzenia projektów. Nieocenionych korzyści dostarcza również wolontariat zagraniczny. Oprócz znajomości języka obcego ochotnik poznaje interesujących ludzi, odwiedza egzotyczne miejsca, poznaje nowe kultury i obyczaje. Istotnym jest fakt, że wolontariuszem zostać może każdy, wystarczy jedynie chęci i odrobina wolnego czasu. Jeśli spełniasz te warunki, najlepszym rozwiązaniem będzie wyszukanie placówek, stowarzyszeń lub fundacji, działających w miejscu Twojego zamieszkania. Przydatna może okazać się strona internetowa Ogólnopolskiej Sieci Centrów Wolontariatu- <http://wolontariat.org.pl/>.

Analiza przekrojowa: uwarunkowania indywidualne i społeczne decyzji zawodowych

O ile wybór szkoły średniej był w przypadku respondentów najczęściej wyborem jednokrotnym, o tyle przed wyborami zawodowymi stawali oni wiele razy. Aspektem, na który najczęściej zwracali uwagę była elastyczność i gotowość przebranżawiania – to ona w dużym stopniu warunkowała ich ścieżkę zawodową. Z drugiej jednak strony, nie brak wśród przedstawionych w tym raporcie biografii i takich, które rozwijały się bardzo jednostajnie:

ja zabiegałam o to cały czas, bardzo chciałam być nauczycielką - całe moje życie toczyło się wokół szkoły. Ja uczyłam się bawiąc się w szkołę.

Spojrzenie na decyzje zawodowe rozmówców z lotu ptaka przedstawia nam nieco szerszą perspektywę. Oto już nie tylko indywidualne preferencje są drogowskazami na drodze do kariery, ale są nimi również: znajomości, ścieżki sukcesji, warunki pracy w różnych krajach, marka osobista, czy – w końcu – zaufanie. Mimo, że respondenci opowiadali o chwili waha-

nia, zwracali również uwagę, że tym co najczęściej to niezdecydowanie rozstrzygało byli współpracownicy – inni ludzie z firmy, ktoś, kto angażował się na równi z nimi w powodzenie wspólnego przedsięwzięcia:

...dlaczego zostałam? Ludzie, otoczenie i założenie, że fajne, duże rzeczy można robić tylko z fajnymi, ogarniętymi ludźmi.

Niebagatelną rolę w podejmowaniu zawodowych wyzwań stanowią również znajomości. Często postrzega się ich wykorzystywanie za nieetyczne, warto więc w tym miejscu podkreślić, że z narracji badanych wynika raczej, że podczas kontaktu z konkretnymi osobami wykazali się pożądanymi kompetencjami i ten właśnie aspekt był później główną determinantą zatrudnienia:

...po roku jeden z uczestników tego wejścia na Mont Blanc się ze mną skontaktował i powiedział mi, że pracuje w firmie, która się zajmuje wdrożeniami SAP i jeśli chcę to bardzo chętnie mnie tam zatrudnić.

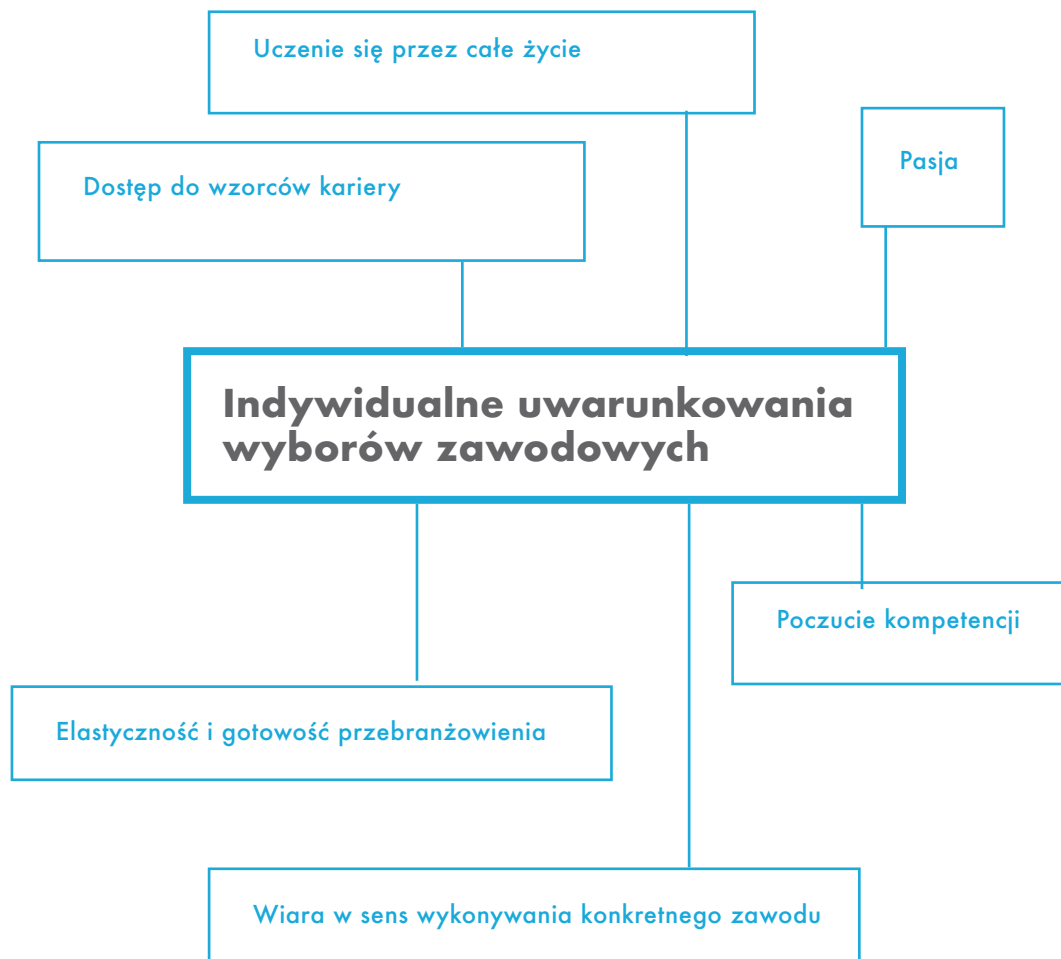
Warto zwrócić uwagę również na socjalizację zawodową – proces, w którym respondenci stawali się coraz bardziej kompetentni do wykonywania stawianych przed nimi zadań:

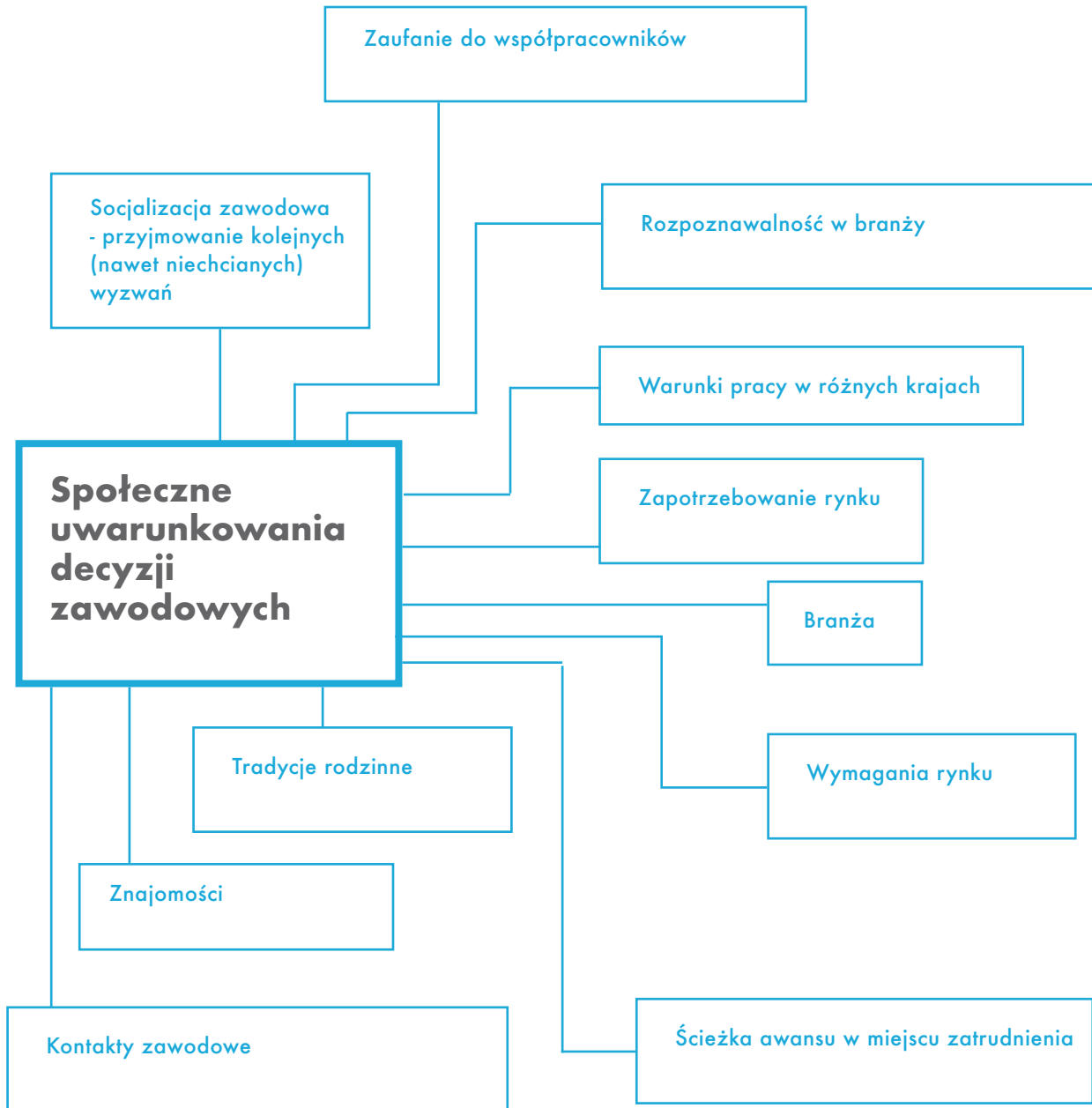
... przez 2 lata dostawałem mocną szkołę pod kątem procedur, formalności i innego sposobu myślenia o współpracy z klientami. Byłem strasznie niezadowolony, wręcz dyskutowałem z prezesem, że ja tego nie chcę robić. Nie wyszło. Ale z perspektywy czasu to było fajne, bo faktycznie dało nowe, nowe myślenie.

Na końcu – na decyzje, które miały wpływ również aspekty czysto materialne – warunki pracy i wynagrodzenie:

ja pracuję jako informatyk. Informatycy są potrzebni na całym świecie i to właśnie dzięki temu ja na przykład mogę pracować w Dubaju (...) I tak wyszło, że tylko w Dubaju można pracować na pół etatu i żyć sobie na przyzwoitym poziomie.

Szczególne znaczenie miało to w przypadku tych spośród respondentów, dla których praca zawodowa była tylko narzędziem do spełniania swoich marzeń.

Analiza przekrojowa: czym jest sukces?

Respondenci badania poproszeni o określenie tego, czym jest dla nich sukces, wskazywali na różne obszary. Dla większości kluczową kategorią był „cel” i droga do jego osiągnięcia. Sukces przez pryzmat zdolności do realizacji własnych zamierzeń definiowała zdecydowana większość rozmówców. Nierzadko zdarzało się jednak, że definicja ta nie kończyła się na jednym tylko elemencie. Respondenci wskazywali jeszcze na aspekty:

Odnoszące się do wykonywanej przez nich pracy

Za źródło sukcesu jest często przyjmowana satysfakcja. Uczestników badania satysfakcjonowała najczęściej ich praca lub „miejsce w życiu” – aktualnie przeżywany etap rozwoju:

Dla mnie sukcesem zawodowym jest to, że wstaję rano, z chęcią idę do pracy i że się w niej realizuję.

Niektórzy rozmówcy wskazywali też, że ich poczucie sukcesu wzmacnia podejmowanie się takiej pracy, która jest jednocześnie pasją i pozwala na zabawę. Ułatwia to dostrzeżenie w niej sensu i buduje wiarę w jej wartość.

Odnoszące się do osobistych korzyści

Uczestnicy badania przy definiowaniu sukcesu posługiwali się również kategoriami materialnymi – wskazywali, że wiąże się on z awansem w firmie, otrzymywaniem zadań o większym poziomie odpowiedzialności, a co za tym idzie – lepiej wynagradzanych. Ponieważ miarą sukcesu bywa również stan portfela – rozmówcy zwracali uwagę, że przekłada się to bezpośrednio na ilość posiadanych dóbr, ale też czas, który można poświęcić sobie, a nie pracodawcy albo rozwojowi biznesu.

Odnoszące się do cech i postaw

Niektórzy z rozmówców opowiadali o sukcesie przez pryzmat postaw i cech nabytych w toku jego osiągnięcia. W przypadku jednego z respondentów, którego firma przeżywała w przeszłości problemy finansowe, sukcesem była uczciwość wobec kontrahentów:

Uczciwość. Przede wszystkim uczciwość w stosunku do klienta. Spalenie mostów za sobą to jest najgorsza rzecz, jaka może się wydarzyć. Jest takich dwóch młodych milionerów w Polsce, którzy otwarcie mówią o tym, że doprowadzili swoją nieuczciwością do bankructwa pierwsze firmy.

Odnoszące się do rozwoju ich kariery

Szczególnie najmłodszy respondenci sukces rozumieją przez pryzmat potwierdzenia słuszności podjętych przez nich wcześniej wyborów – znalezienie pracy w swoim zawodzie albo postępowanie zgodnie z założoną ścieżką kariery.

Odnoszące się do ich otoczenia społecznego

Ci spośród respondentów, którzy mieli już za sobą dłuższą ścieżkę rozwoju zawodowego i biznesowego, przejawów sukcesu upatrywali w pomocy innym i aktywności społecznej. Cele, które stawiali sobie w przeszłości, zostały już osiągnięte; kiedy przyszedł czas na nowe, okazywało się, że ich realizacja wymaga rozszerzenia horyzontu poza własne potrzeby:

Kiedyś jesteś na tyle bogaty, że ci starcza, to co masz więcej możesz dać innym albo dać możliwości rozwoju innym. Odnoszące się do uniwersalnych wartości

Niektórzy spośród rozmówców podeszli do definicji sukcesu z mniej szczegółowego punktu widzenia – opisując tym samym nie jego przejawy, a bardziej identyfikując jego charakter – mówili o tym, że zmienia się on w toku życia. Spójrzmy na sukces przez pryzmat osiągnięcia celów. Łatwo zgodzić się z myślą, że raz zdobyty szczyt nie cieszy ponownie tak samo. Żeby znów poczuć wiatr w skrzydłach, trzeba obrać azymut na kolejne wzniesienie. Inni respondenci uważali z kolei, że definiowanie sukcesu w zbyt młodym wieku jest zachowaniem nieracjonalnym. Sukces jest bowiem w swej istocie sumą dokonań z całego życia, stąd też dopiero u jego kresu możliwe jest skonstruowanie rzetelnej definicji.

Mapa pojęć związanych z definicją sukcesu.

Źródło: opracowanie własne.

Sukces na rynku pracy – wskazówki dla Uczniów

Pomimo tego, że niniejszy raport ma poważne ambicje badawcze, ma on przede wszystkim pomóc Ci we wchodzeniu i funkcjonowaniu na rynku pracy. Poniżej zgromadziliśmy najważniejsze wskazówki pozyskane od osób, które odniosły sukces zawodowy; które – mamy nadzieję – pomogą Ci ten sukces osiągnąć.

1. Nieustannie poszukuj inspiracji

Masz dostęp do wszystkich informacji niezbędnych do odniesienia sukcesu na rynku pracy. Naucz się z nich korzystać. Używaj Internetu do zdobywania wiedzy. Łącz fakty. Obserwuj, jak rozwija się interesująca Cię branża nie tylko w kraju, ale i na świecie. Ucz się na cudzych doświadczeniach.

2. Angażuj się

Doceniaj możliwości rozwoju, które są w Twoim zasięgu. Angażuj się w wolontariat, współtwórz młodzieżowe projekty, odwiedź lokalny dom kultury lub bibliotekę. Taka aktywność pomoże Ci odkryć to, co naprawdę lubisz robić i w czym jesteś dobry. Co więcej, są to Twoje pierwsze doświadczenia, które możesz opisać w dokumentach aplikacyjnych.

3. Znajdź swojego mistrza

Nie jesteś sam. Otaczają Cię ludzie, na których możesz się wzorować i od których możesz się uczyć.

Znajdź czas na dyskusję. Zwróć się do dorosłej osoby, której możesz zaufać, której postawa życiowa i kariera zawodowa Ci imponuje. Radź się innych osób, zachowując własne zdanie. Ucz się na cudzych sukcesach.

4. Nie musisz być dobry we wszystkim

Zaufaj powiedzeniu, że jeśli „coś jest do wszystkiego, to jest do niczego”. Pogódź się z tym, że nie można i nie trzeba być we wszystkim najlepszym. Słuchaj siebie. Przyglądaj się swoim mistrzom i mentorom. Znajdź pasję, którą przekujesz w swoją przyszłość zawodową. Doświadczaj również po to, by stwierdzić, że na pewno nie chcesz czegoś robić. Ucz się na cudzych błędach.

5. Nie bądź zakładnikiem swoich wyborów

Konsekwencja i odpowiedzialność za własne decyzje są jednymi z najwyżej cenionych cech na rynku pracy, które pomagają budować markę i „szlifować” charakter. Pamiętaj jednak, że nie wszystkie decyzje, które podejmujesz Ci służą. Profil kształcenia, klasa, miejsce pracy - można je zmieniać pod warunkiem, że zmiana będzie przemyślaną decyzją. Przed podjęciem takiego kroku, poradź się swoich mistrzów – nieważne, czy są nimi członkowie rodziny czy nauczyciele. Pamiętaj o doradcy zawodowym i pedagogu szkolnym - oni także mogą udzielić Ci wsparcia.

6. Przemysł dokładnie, co lubisz robić

Prócz tego, że dobrze jest wiedzieć, czym nie chce się w życiu zajmować, warto zidentyfikować te aktywności, które są dla Ciebie ważne. Rozpoznaj działania, których efekty są dla Ciebie zadowalające. Zidentyfikuj obszar, w którym chcesz poszerzać wiedzę.

7. Pamiętaj, że Twoje nazwisko, to Twoja marka na rynku – pracuj na nie

Warto rozpoznać możliwości podnoszenia swoich umiejętności. Olimpiady językowe, wymiany międzynarodowe, letnie staże zawodowe, konkursy branżowe w kraju i na świecie – to wszystko jest w Twoim zasięgu – wystarczy się dobrze rozejrzeć.

8. Lokalny rynek pracy to najprawdopodobniej miejsce, w którym spędzisz większość swojego życia zawodowego – poznaj go dobrze zanim stwierdzisz, że nie ma na nim miejsca dla Ciebie

Czy wiesz, ile firm, w jakich branżach działa w okolicach miejsca Twojego zamieszkania? Czy wiesz, z iloma fundacjami i stowarzyszeniami mieszczącymi

się blisko Twojego domu możesz współpracować? Czy wiesz, jakich usług i produktów brakuje na lokalnym rynku? Odpowiedzi na te pytania mogą Ci się przydać w momencie, w którym będziesz wybierać szkołę średnią, studia lub decydować o tym, do jakiego potencjalnego pracodawcy przesłać swoje CV.

9. Naucz się dosłownie i w przenośni posługiwać różnymi językami

W środowisku pracy, w przeciwieństwie do szkoły, spotkasz się prawdopodobnie ze zróżnicowanym wiekowo i kulturowo zespołem. Budowanie relacji w pracy będzie od Ciebie wymagało różnych umiejętności, w tym empatii. Im szybciej pojmiesz jej znaczenie, tym łatwiej zafunkcjonujesz zawodowo.

10. Balansuj życie prywatne i karierę edukacyjno-zawodową

Dbaj o to, by szkoła i praca nie przestoniły Ci innych życiowych aktywności, szczególnie wtedy, gdy czujesz, że nie odnalazłeś jeszcze zajęcia, którym chciałbyś się zająć zarobkowo. Proces uczenia się trwa przez całe życie i obejmuje wszystkie jego sfery. Warto, nie tylko ze względu na pracę, uważnie w nim uczestniczyć.

NOTATKI

Streszczenie na podstawie raportu z badania

Strategie sukcesu. Badanie wyborów edukacyjno-zawodowych absolwentów szkół z terenu aglomeracji poznańskiej.

Autorzy

dr Anna Waligóra
Alicja Koperska
Zuzanna Rados
Ewelina Szymańska
dr Marcin Woźniak
Rafał Woźny
Dominik Zasada

Koncepcja badania

Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej

Cytowanie Streszczenia raportu wyłącznie za podaniem źródła

Człowiek sukcesu. Strategie sukcesu. Badanie wyborów edukacyjno-zawodowych absolwentów szkół z terenu aglomeracji poznańskiej. Materiał konferencyjny

Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy Aglomeracji Poznańskiej

ul. Działyńskich 4/5

61-727 Poznań

tel. +48 514 836 215

obserwatorium@obserwatorium-poznan.pl

OBSERWATORIUM
GOSPODARKI
I RYNKU PRACY
AGLOMERACJI
POZNAŃSKIEJ

POZnań*